Ulovligt udsmid i Østersøen rammer miljøet, samfundet og fiskeriet selv

Our Fish

Overblik

Østersøen er en af verdens største brakvandsområder og er forbundet med Nordsøen via Øresund, Storebælt og Lillebælt. Blandingen af salt- og ferskvand og den begrænsede udskiftning med vand fra mere salte havområder betyder, at Østersøen rummer et helt unikt og ret skrøbeligt økosystem, hvor de forskellige fiskearter spiller en helt særlig rolle. Der er dog stort pres på livet i Østersøen. Ikke mindst fra forurening fra landbrug og by- og industriområder samt fiskeri i alle de ni lande, der grænser op til havområdet. Alt i alt gør det Østersøen til et af de mest truede økosystemer på vores planet.

Størstedelen af fiskeriet i Østersøen oplever store vanskeligheder – ikke mindst fiskeriet efter østersøtorsk, en fisk der er højt skattet både af fiskere og forbrugere. I torskefiskeriets velmagtsdage i 1984 blev der landet mere end 440.000 tons torsk fra den østlige Østersø. I dag må der som en konsekvens af årtiers overfiskeri ikke landes mere end 40.000 tons torsk om året. Torskene i den østlige Østersø bliver ikke kun færre i antal, de bliver også mindre og mindre. Torsk på over 45 cm er stort set forsvundet. For ni år siden stod det desuden så skidt til for torsk i den vestlige del af Østersøen, at den var på randen af kollaps. Selvom der er sket bedring i bestanden, er den stadig yderst sårbar som følge af dårlig rekruttering. Derfor er der i den vestlige Østersø lukket for torskefiskeri, når fisken gyder, samtidig med at kvoterne er blevet skåret kraftigt ned i et forsøge på at beskytte betanden.

Som om presset på østersøtorsken ikke var tilstrækkeligt i forvejen, foregår der et omfattende og ulovligt udsmid af torsk, på trods af den landingsforpligtelse, som blev indført for dette fiskeri allerede i 2015. Tre år efter, at udsmidet blev gjort ulovligt, blev der i fiskeriet af den vestlige og den østlige østersøtorsk i 2017 stadig smidt 10.1 millioner fisk tilbage i havet i – døde eller døende.

Manglen på håndhævelse af landigsforpligtelsen betyder, at landene omrking Østersøen risikerer at sætte fiskebestandenes fremtidige sundhed over styr og underminere den videnskabelige rådgivning. Samtidig betyder det, at fiskefartøjer, der ikke overholder loven, indirekte belønnes, imens det modsatte er tilfældet for dem, der overholder reglerne. Det er skidt for det image, som resten af verden har af EU's fiskerier.

Hvorfor bliver der ikke taget langt mere hensyn til østersøtorsken og de kystsamfund, der er afhængige af dens overlevelse?

Det er på høje tid, at EU's medlemslande sætter ind overfor ulovligt udsmid af fisk og destruktivt fiskeri. Kun på den måde kan der banes vej for en fremtid med sunde fiskebestande, velfungerende kystsamfund og en transparent fiskeriforvaltning.

Oktober 2018

Forfatte:

Rebecca Hubbard

Programchef for
Our Fish

Torsk i den vestlige Østersø

Anno 2018 er bestanden af torsk i den vestlige Østersø stadig ikke sund. Bestanden er i de seneste ti år svundet ind (med undtagelse af en forøgelse et enkelt år) og Fiskedødeligheden ligger stadig signifikant højere, end hvad forskerne anser for at være bæredygtigt[1].

Bestanden forventes at øges signifikant i 2018 på grund af tilgangen af flere unge fisk, men vil stadig være på et for lavt niveau i forhold til hvad der er bæredygtigt. Desuden er fremgangen helt båret af den positive udvikling for blot en enkelt årgang, idet tidligere årgange har været meget små. Hvis de maksimalt tilladte fangstmængder for 2019 ikke holder sig nede på et niveau, der af forskerne anses for at være bæredygtigt, riskikerer man derfor, at den positive udvikling og den ene sunde årgang går til spilde.

Figur 1. Fangst i tons: Torsk i område 22-24, vestlige bestand (ICES 2018)

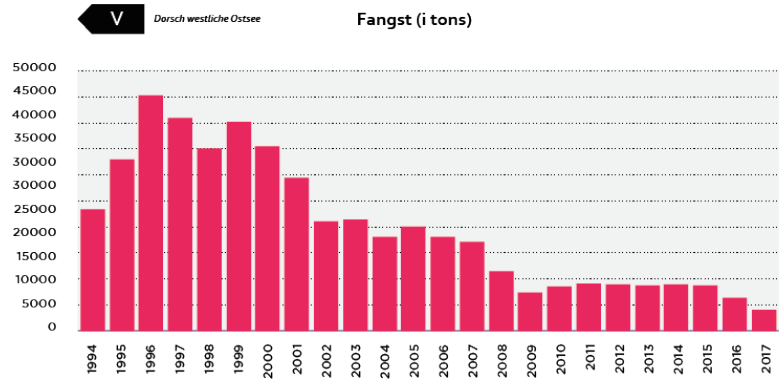

Figur 2. Bestandens størrelse – den røde linje angiver, hvad forskerne anser som minimum i forhold til hvad der er bæredygtigt: Torsk i område 22-24, vestlige bestand (ICES 2018)

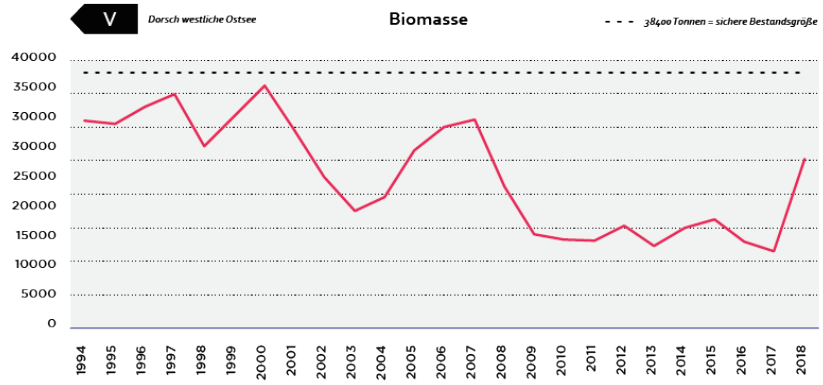

1 *http://ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2018/2018/cod.27.22-24.pdf*

Torsk i den østlige Østersø

Torskebestanden i den østlige Østersø er heller ikke sund: Bestandens størrelse ligger under minimum, i forhold til hvad forskerene anser for at være bæredygtigt, og fiskeridødeligheden er fortsat alt for stor[2].

Bestandens størrelse (i form af biomasse) har været nedadgående siden 2010 og nåede sit laveste niveau nogensinde i 2017. På samme tid er fiskeridødeligheden siden 2011 steget, og er over hvad forskerne anser som bæredygtigt, og var i 2017 mere end dobbelt af hvad den var 2013.

Siden 2009 har EU's fiskeriministre hvert eneste år sat den samlede tilladte fangstmængde langt højere, end hvad forskerne anbefaler. Det er et klart tegn på, hvor ineffektiv og dårlig forvaltningen af torsken i den østlge Østersø har været gennem årene. Desuden har EU Kommissionen ikke gjort situationen bedre ved også at foreslå fangstgrænser, der er langt højere end hvad der fra et videnskabeligt synspunkt anses for at være bæredygtigt.

Figur 3. Fangst i tons: Torsk i område 24-32, østlige bestand (ICES 2018)

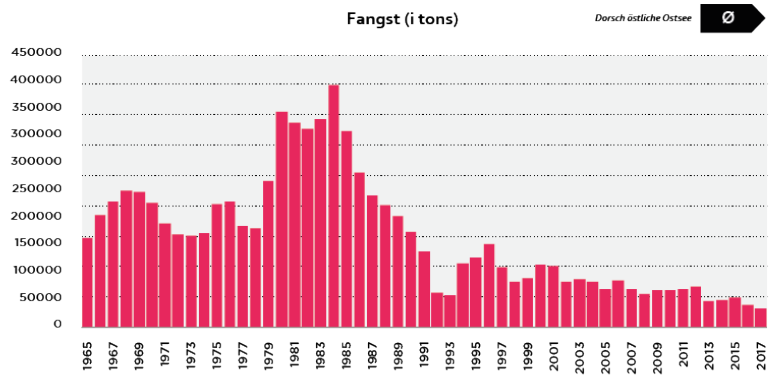

Figur 4. Bestandens størrelse: Torsk i område 24-32, østlige bestand (ICES 2018)

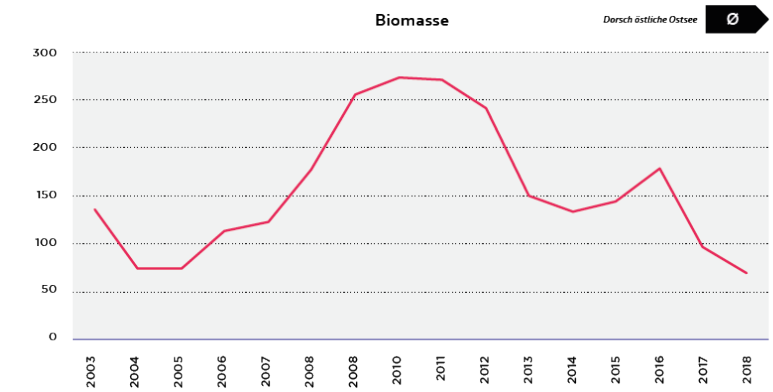

2 http://ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2018/2018/cod.27.24-32.pdf

Udsmid af torsk i Østersøen – angivet i antal

Det International Havundersøgelsesråd (ICES) vurderer hvert år bestanden af torsk i Østersøen. Det sker på baggrund af indberetninger fra fiskere om antal landet fisk sammenlignet med forventede landinger, baseret på videnskabelige observationer foretaget ombord på fiskefartøjerne. Siden indførelsen af landingsforpligtelsen i 2015 i Østersøen er det tydeligt, at enorme mængder torsk hvert år smides ulovligt tilbage i havet.

Udsmid = Uønskede fisk og andre marine dyr kastes døde eller døende tilbage i havet. Dette uacceptable spild er ulovligt for alle kvoterede arter i Østersøen

Landinger = Alle fisk, der fanges i Østersøen skal tælles og tages med i land. For østersøtorsken består bifangsterne mest af små torsk. Nedenfor er det anslåede udsmid af torsk sammenlignet med den foreskrevne mindstestørrelse.

V VØ torsk

ØØ torsk Ø

		2015 V	2015 Ø	2016 V	2016 Ø	2017 V	2017 Ø
Udsmid	1000 tal	1430	±18000	406	±11000	663	±10000
	% af den amlede fangst	5.2%	14.0%	2.4%	10.0%	4.6%	11.0%
Landinger	1000 tal	185*	1917**	88*	955**	111*	388*
	% af den amlede fangst	0.7%	1.2%	0.5%	0.8%	0.8%	0.6%

** estimat på basis af at den totale mængde af udsmid større end 75% er 2 år eller under for torsk i den vestlige østersø (WB) og under mindstemål, MS, (35 cm) for torsk i den østlige østersø (EB).*
*** i område 25-32*

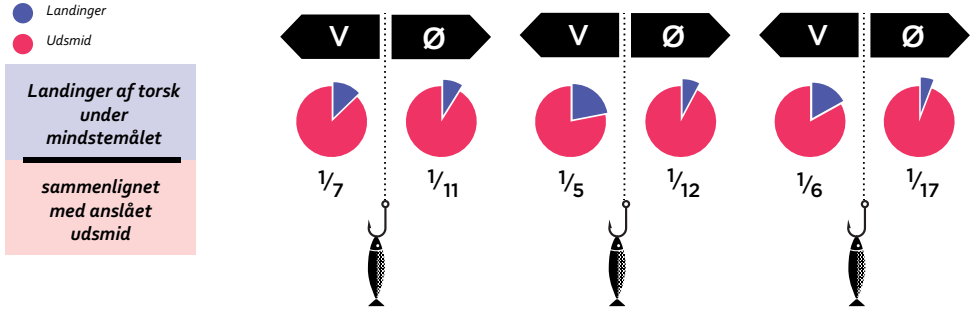

Hvor går flest torsk til spilde?

Udsmid sker, når fiskefartøjer fanger uønskede fisk fisk i deres net. For torsk i Østersøen, er der som oftest tale om udsmid af fisk under mindstemålet, hvoraf omkring halvdelen er for små til at reproducere sig selv. Landingsforpligtelsens formål er at sikre, at alle uønskede fangster bliver registreret, talt med i kvoten og landes. Det skal fungerer som incitament for at undgå de uønskede fangster i det hele taget.

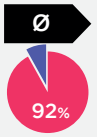

Trawlere er ansvarlige for **92%** af de estimerede 39 millioner 577.000 torsk fra **den østlge Østersø**, der er endt som udsmid i de seneste tre år.

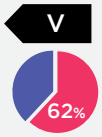

Trawlere er ansvarlige for **62%** af de estimerede 590.000 torsk fra **den vestlige Østersø**, der er endt som udsmid i de seneste tre år.

Så længe ulovligt udsmid fortsætter, og Landingsforpligtelsen ikke bliver tilstrækkeligt håndhævet, er der ikke noget incitament for fiskerne til at gøre brug af mere selektive fangstredskaber og metoder.

"Udsmid af torsk fra den vestlige Østersø lå i 2017 på 191 tons (godt 4,6 %) baseret på data fra observationer, det er en forøgelse fra 2,4 % siden 2016 som følge af en stor årgang i 2016." [3]

Torsken i den vestlige Østersø har igennem mange år lidt af kronisk overfiskeri og nedgang i populationens størrelse. For nyligt skete der dog en pludselig og ekstraordinær bedring i rekrutteringen, som har resulteret i tilgang af store mængder små fisk. Det giver håb for en lysere fremtid for torsken i den vestlige Østersø. Desværre er der siden da ikke set bedringer i rekrutteringen, og brug af ikke-selektive fangstmetoder udgør en risiko for muligheden for genopbyggelse af bestanden som sådan.

Tildeling af kvoter til fiskerier, der bruger mere selektive fangstmetoder, mindsker påvirkningen på vore fiskebestande og er samtidig med til at bevare kystsamfund.

Tabel 1. Totalt udsmid af torsk fra den vestlige og den østlige Østersø i tons (1000x) pr år og fangsttype

Ikke ønskede torsk (1000)

	2015 V	2015 Ø	2016 V	2016 Ø	2017 V	2017 Ø
Aktive	99	15964	49	10889	220	9338*
Passive	96	2386	30	296	96	704*

V VØ torsk
i område 22-23. Bemærk større forskel i område 24 mellem udsmid ved brug af aktive og passive redskaber.

ØØ torsk Ø
i område 25-32

**Estimat baseret på totalt udsmid hvor 75% er 2 år eller mindre for torsk fra den vestlige østersø (VØ) og under mindstemål (35 cm) for torsk i den østlige Østersø (ØØ).*

3 http://ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2018/2018/cod.27.22-24.pdf

Overvågning og kontrol i Østersøen

I 2017 gennemførte EU-Fiskerikontrolagenturet (EFCA) via det regionale forum for fiskeri i Østersøen (BALTFISH) en evaluering af i hvor høj grad landingsforpligtelsen blev overholdt[4]. På basis af ekspertinterviews og gennemførte kontrolundersøgelser konkluderede EFCA at; *"overholdelse af landingsforpligtelsen anses for begrænset; problemet er mest fremherskende i den østlige Østersø når det angår torsk; der er størst problemer med manglende overholdelse for fartøjer, der benytter slæbende redskaber."*

Det er vanskeligt at vurdere, hvor meget EU's medlemslande ved om de lovovertrædelser, der finder sted ombord på fartøjer hjemmehørende i deres lande – f.eks. er anmodninger om aktindsigt i rapporter fra overvågning og kontrol i Tyskland blevet afvist. Dog lyder meldingen fra den danske fiskeristyrelse[5], at *"der i gennemsnit menes at blive fanget 13,2 % torsk under mindstemålet i Østersøen, men at fiskerne som oftest kun melder om fangster på under 1 % i deres logbøger."* [6]

Kvaliteten af data omkring landinger er blevet forringet som følge af, at Landingsforpligtesen ikke overholdes. Desuden bliver uafhængige inspektører nægtet adgang til fiskefartøjer. Dette sker til trods for, at det er inspektører, der ikke engang er ansvarlige for kontrol eller håndhævelse af loven, og som normalvis kun befinder sig ombord på fartøjet i mindre end 1% af turene.

"I nogle lande har der været stigende problemer med adgang til fartøjer for inspektører. Dermed anses det 11 % udsmid i 2017 for at være et underestimat." [7]

Fiskerierhvervet forsøger tilsyneladende ikke at arbejde for minimering af udsmid, tværtimod kan det se ud som om, at udsmidet forøges bevidst: I fiskeri efter torsk i den østlige Østersø *"er der sket ændringer i selektive foranstaltninger i udstyr hvormed et større antal små fisk bliver fanget."* [8]

"Det er ikke muligt at vise landinger af torsk fra den østlige østersø under mindstemål i perioden 2015–2016 som følge af uoverensstemmelser i rapportering og indberetninger i de forskellige lande. De tilgængelige oplysninger indikerer, at landinger af torsk under mindstemål i disse år udgjorde en meget begrænset andel af de samlede landinger, ligesom i 2017." [9]

Tabel 2. Torsk i Østersøen: Fangst under mindstemål (MS) baseret på fangstanalyser i perioden 2015-2018 (januar-marts) og sammenlignet med meldte landinger under midstemål; udsmid angivet i % i vægt.

	<MS fangst (last-haul inspektion) 2015	<MS fangst (last-haul inspektion) 2016	<MS fangst (last-haul inspektion) 2017	<MS landinger (meldt ind) 2017
VØ torsk V	7.0%	6.5%	3.7%	0.8%
ØØ torsk Ø	9.8%	11.9%	10.9%	0.6%

4 http://ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2018/2018/cod.27.22-24.pdf

5 https://fiskeristyrelsen.dk/media/10166/aarsrapport-fiskerikontrol-2017.pdf

6 https://fiskeristyrelsen.dk/media/10166/aarsrapport-fiskerikontrol-2017.pdf

7 http://ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2018/2018/cod.27.24-32.pdf

8 http://ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Advice/2018/2018/cod.27.24-32.pdf

9 ICES. 2018. Baltic Fisheries Assessment Working Group (WGBFAS), 6-13 April 2018, ICES HQ, Copenhagen, Denmark. 727 pp. http://www.ices.dk/sites/pub/Publication%20Reports/Expert%20Group%20Report/acom/2018/WGBFAS/01%20WGBFAS%20Report%202018.pdf

Konklusion og anbefalinger:

Desværre er der ikke sket bedringer, siden vi offentliggjorde vores rapport "Thrown Away: How illegal discarding in the Baltic is failing EU fisheries and citizens" i 2017. Enorme mængder af torsk fra Østersøen ender stadig som udsmid. Det sker til trods for, at det er ulovligt, og til trods for, at EU's medlemslandes fiskeriministre er bekendt med problemet. Det vurderes, at 10,1 millioner torsk fra den vestlige og østlige Østersø endte som udsmid i 2017 og ikke blev regnet med i den samlede fangst. Set i det lys må man spørge sig selv, hvorfor lande som Danmark, Sverige, Polen, Tyskland, Estland og Litauen, der alle grænser op til Østersøen, ikke gør det obligatorisk for fiskefartøjer med størst risiko for udsmid at have elektronisk overvågning ombord.

Inden for hvilket andet erhverv ville regeringerne blot vende hovedet den anden vej, når det kom frem, at 85 % af en specifik aktivitet anses for at være forbundet med ulovligheder?

Inden for hvilket andet erhverv ville overvågning af mindre en 1 % af en aktivitet blive anset for at være passende?

EU's medlemslande må skride til handling nu, så fiskerierhvervet også holder sig indenfor lovens rammer. Det er vigtigt at sikre en god overgang til mere bæredygtige fiskerier, hvis den ikoniske østersøtorsk og forbrugernes tillid til fiskeriet skal genoprettes.

I oktober 2018 har fiskeriministre fra alle landene omkring Østersøen mulighed for, og forpligtelse til, at vende skuden ved at:

1. Følge videnskabelig rådgivning og sætte de årlige tilladte fangstmængder på et bæredygtigt niveau i tråd med forskrifterne i EU's fælles fiskeripolitik;

2. Stille krav til at fiskeflåder med særlig risiko for udsmid dokumenterer, at de overholder loven ved hjælp af REM systemer (Remote Electronic Monitoring) og videoovervågning eller brug af uafhængige observatører;

3. Fastsætte kvoterne baseret på ICES' rådgivning, og hvor 'top-ups' for uønsket fangst kun gives til fartøjer, der via REM kan påvise, at de overholder landingsforpligtelsen.

Nationalt og regionalt må medlemslandene prioritere at:

4. Fisk under mindstemålet ikke fanges i første omgang. Dette kan gøres ved brug af mere selektivt grej og metoder

5. Re-allokering af en større del af den nationale kvote til mere naturskånsomme fiskerier, og som kan påvise, at de overholder loven.

© Our Fish 2018

Design: Margherita Gagliardi

Our Fish